

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sermones de Sa[n]ctis Hyemales, Estiuales, De
festiuitatibus Jesu christi, Beate virginis et alior[um]
Sanctor[um] ... Venera[n]di patris, fratris Nicolai deniise
Ordinis Minor[um] de obseruantia ...**

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

Alius sermo de natiuitate

urn:nbn:de:hbz:466:1-30625

Ber. De Natiuitate

tis affectibus veneremur totaque deuotione laudem? oēs parit qz omibz parata ē subitū diū impendere z grām impetrare. **I**ō bñ dicit Bern. Ille sol? sileat laudes tuas? go brā qz te in suis necessitatibz fidelit inuocari sibi senserit defuisse. Et Chrys. Dulcis maria nō est fas te posse illū desere qz spem suā fiducialit in te posuerit. Hec ille. Suā etenim dulcedinē z beniuolentiaz iexamabile nobis ostendit. cū nos hortat: nos vocat: nos dulcit iurat di. Trāsite ad me oēs zc. z sequit: z a generationibz meis implemini. i. regenerationibz spūalibz p grāz factz z fiendis meis meritis z intercessiōibz bus glōsosis apd deū. Qui edūt me adhuc elurterē. i. qz gustant meā dulcedinē qz ē cibus z potus. i. tota spūalis aie refectio ad huc desiderabunt p p̄mpli? gustare z p̄fectius. Hec ē p̄ditio spūalium qz q̄nto amplius gustant tanto magis desiderant. seq̄t. Qui audit me. i. iurationem meā dulcissimā. non p̄fundet finalit p̄fusiōe damnationis eterne: z qz opant in me nō peccabūt. i. qz regulabūt opa sua exēplari uite mee qz sē p̄ fuit purissima z rectissima. Et qz elucidat me/magnificādo corde puro z deuoto gratias a deo mihi datas. uitā eternā habebūt. Nā in euāgelio dicit saluator. Si quis mihi misstrauerit honorifica. eū p̄ me? zc. Et iter. Vbi ego sū ibi z minister me? erit. **I**ō. xij. Qui aut ministrat p̄ ḡm glōse ministrat z ei? filio. qz em̄ m̄ez honorificat p̄pter filiū: magis honorificat filiū. Iuxta illud maximā logicā. Propter qd est vnū qd qz tale z illud magis. **I**ō qz honorificat m̄ez dñi z ei ministrat honorificabit a deo p̄pter cū ipso filio erit in gl̄ia celesti. Hanc igit m̄ez elucidem? eā laudādo grāz eius magnificādo. vt ei? meritis z p̄cibz p̄sumat? to hui? instabilis eui flexu ad uitā eternā eū ea z sc̄is angelis p̄ringam? Amen.

Aliud thema p̄ s̄mone p̄cedenti. **E**go em̄ m̄ pulcre dilectionis z timoris z magnitudinis Eccl. xliij. In plona glōsissime dei m̄ris introducūtur hec verba. In quibz ipsa benignissime atqz dulcissime nos hortat ad eius dilectionē reuerentiā z deuotionē: ostendens tres suas singulares excellentias. **P**rima est excellentia inuolabilis puritatis: p̄pter quā a nobis ē maxie diligibilis. **I**ō dicit.

Ego m̄ pulcre dilectiōis: mater in quā p̄ excellentiā qz p̄re ceteris omibz post deū vnū diligibilis. z dicitur hec dilectio pulchra ratione sue puritatis. **S**ecunda est excellentia inextimabilis dignitatis: p̄pter quā a nobis est reuerentissime honorabilis. **I**ō dicit. Ego mater timoris. scz reuerentialis. Nam ad eā p̄pter suam admirabilem dignitatē p̄cipue habere debem? reuerentia. **T**ertia est excellentia inuincibilis potestatis. p̄pter quā a nobis est cū oi deuotionē laudabilis qz scz illa sua mirabilis potestas nobis est maxime necessaria z utilis. **I**ō dicit. Ego mater magnitudinis. magne virtutis z p̄tatis. Et sicut iam dicitū est noie m̄ritatis intelligit spūalis qdā excellentia respectu dilectiōis z aliorū quorū se dicit matrē. Poteris ulterius profectū qui iuxta ea que i p̄cedenti s̄mone dicta sūt.

Alius sermo de natiuitate

Orietur stella

Orietur iacob. Numeri. xliij. Aduentus alicuius persone notabilis z precipue auctoritatis puta regis aut regine in ciuitate aliquā solet p̄nunciari z p̄conizari. Ideo aduentus siue natiuitas glōse matris dei regine totius mundi multis fuit p̄phetarū atqz patriarchaz variisqz effiguris p̄nunciata z p̄conizata. Inter quas p̄conizationes vna est in qua p̄nunciata est natiuitas huius virginis sub noie stelle in verbis p̄dictis. Ber. Ipsa est nobilis stella orta ex iacob cui? radius illuminat vniuersū mundū. Dicit aut stella p̄ similitudinē z trāsumptionē vt. s. p̄ similitudinē stelle intelligam? excellentiā virginis z p̄mūctas. Comparat itaqz virgo clarissima stelle celi z vocatur stella p̄pter tres precipuas rationes.

Primo ratiōe naturalis cōditionis. **S**ecūdo rōne stellaris signatiōis. **T**ertio rōne sp̄calis opatiōis. **P**rima igit similitudo marie ad stellam sumitur ex ratiōe naturalis cōditionis stelle. Et hec naturalis cōditio est triplex. videlicet. **C**ōditio puritatis. **C**ōditio incorruptibilitatis. **C**ōditio luminositatis.

Prima igitur est naturalis peditio puritatis. Est enim stelle natura purissima sine infectione: sine macula. Jo sicut puritatem peditio nis q̄ exempta fuit ab oi forde et ab oi pecti infectione. De hac puritate vide aliq̄ i ser. supraposito et infra in sermone de pceptione. Secunda est naturalis peditio incorruptibilitatis. Est enim natura stelle incorruptibilis. Jo sicut inuisibilitatem marie q̄ nunq̄ potuit violari aliq̄ vicio seu corrumpi neq̄ peto mortali neq̄ veniali. Vide s. ser. d. assup. ca. j. ar. j. Tertia est naturalis peditio luminositatis. Est enim stella naturaliter luminosa: no q̄dem ex se lumen h̄s: sed naturaliter est luminis receptiva a sole: Ideo signat spiritali claritate qua habuit etiam a sua natiuitate nedu ex vtero s̄ etiam i yre/ro. Et hec claritas potest assignari triplex. Prima est claritas originalis nobilitatis de q̄ cantat ecclesia. Clara ex stirpe dauid. de q̄ vide in superiori ser. c. ij. ar. j. Secunda est claritas virtualis sublimitatis. Fuit enim omnibz p̄tibus poznata atq̄ clarissima. Nam p̄tutes et gre claritates aie seu luminis dicunt. Jo dicebat saluator. Barth. v. Luceat lux v̄a cora hoibz. Virtutes q̄ p̄tutes et gre sunt aie q̄ lucet hoibz qm̄ h̄mōi virtutes et gre p̄deunt extra in opa virtuosu. Tertia est claritas sapiential luminositatis. Sapientia q̄ p̄tutes b̄i d̄ claritas aie q̄ i intellectū illuminat. De sapientiali aut claritate virginis vide in superiori ser. ca. ij. ar. ij. Recte itaq̄ d̄ virgo br̄a et vocat stella p̄pter p̄formitatem ad naturalem stelle peditio nem. Imo multo excellentior sunt p̄dicte peditio nes sp̄ualiter in br̄a p̄gine q̄ naturaliter i stella. Est enim virgo br̄a purissima: incorruptibilissima: atq̄ splendidissima. Parz igitur p̄tima rō.

Secunda similitudo marie ad stellam sumitur ex rōne stellaris significationis. De stellis d̄ Gen. j. vt sint in signa et cetera. Proinde albumasar ait. Laus deo q̄ creauit stellas et posuit ornamenta lucernas in significationes vt p̄berent ductū rōnalibz. Recte igitur conuenit marie nomen stelle: q̄ ipsa fuit i signū signū q̄ p̄tutes est qd̄ se offert sensui aliquid aliud delectans intellectu. Maria autem i carnatū deū sensui p̄tavit q̄ in terris visus est et cū hoibz conuersat̄. Et vt d̄ Ba. r̄ud. ij. S̄ aliqd̄ intellectus derelinq̄t q̄

per hoc q̄ dei filiū in carnō visibilem exhibuit: diuinitatē p̄ fidem intellectui patefecit. p̄terea b̄i d̄ signū. Vñ et Esa. vj. dixit d̄ns ad achaz. Vere tibi signū a dō tuō et cetera. Et seq̄. dabit d̄ns ipe vobis signum. Ecce virgo p̄cipiet et pariet et cetera. Fuit autem beata virgo signū triplex. Primo signū manifestatiū diuine potentie q̄ sc̄z in ea cōp̄letū est excellentissimū op̄ diuine potentie sc̄z incarnatio verbi. Nam vt d̄ Dam. in principio terr̄. Nihil est maius q̄ deū fieri hominē. Secūdo est signū declaratiū diuine sapientie. Nam incarnatio verbi facta in ea ē excellentissimū op̄ diuine sapientie. Nam vt d̄ Dam. Per incarnationis mysteriū monstrat dei sapia qm̄ sic inuenit difficultatē mi decentissimā solutionē. Tertio est signū demonstratiū diuine clemētie. In opere diuine incarnationis qd̄ factū in p̄gineo ventre marie excellentissime demonstrant diuina bonitas et clemētia. Nam. Per incarnationis mysteriū monstrat dei bonitas qm̄ n̄ despicit p̄tū plasmatū infirmitatē. Idcirco de virgine gl̄iosa recte p̄t exponi illud Apo. xij. Signū magnū apparuit in celo mulier. et cetera. in celo videt̄ militat̄is ecclesie. Nunq̄ em̄ ante virginis natiuitatē apparuerat tale vel tantū signū. mulier inquam amicta sole. i. ornata oim̄ p̄tutū claritate. oim̄ gratiarū luminositatē: et ipsius diuini solis luminosissima presentigilitate. Patet igitur secūda ratio principalis.

Tertia similitudo virginis sacratissime ad stellam celi: sumitur ex rōne sp̄ualis operationis quas operatur stella in his inferioribus. Est autem h̄mōi operatio triplex.

- 1. Illuminatio
- 2. Quiescentia
- 3. Moderatio

Prima operatio. Nulle est illuatiō. Stellat enim et illuminat noctem. Ps. Lunā et stellas in prærem noctis. Sic autem et br̄a virgo noctem huius seculi illuminat. N̄ em̄ aduentū huius virginis peccati nebula totū mundū occupauerat. Erāt enim oēs gentes q̄ nebule turbidibz agitate. vt dicit̄ ij. Pet. ij. Processit autem virgo q̄ fulgida stella: effugans tenebras: vt de illa dici possit illud Eccl. i. Quasi stella matutina in medio nebule. Stella siquidē matutina per radios suos nocturni frigoris obscuritatē serenat et tē

Her. de Natiuitate

nebras purificat. An siqde aduentu marie tenebre erant in terra. Esa. lx. Ecce tenebre operiet terra & caligo popos. In cuius etia mysteriu (Ego. x.) facte sunt tenebre horribiles in vniuersa terra egypti. Tandem aut orta est stella ex iacob. s. maria q has tenebras purificauit & serenauit. Hec. Tolle hoc corp' solare qd illuminat modm/ybi dicitur. Tolle maria maris stella: vtiqz qd nist caligo iuolues & ymbra mortis arqz denissime tenebre relinquunt. **S**ecda opatio stelle est viuificatio. sicut etia pbs arte stat. ptea em orbis pm' plures hz stellas qz ipe est pcpue ca vite in his inferioribus Jo & maria bn vocat stella. Siqde reguit mors ab ada fm aplm Ro. v. Veniste ar hac stella omia mortua sunt vite restituta. Quippe ipa est lignu vite pferes bn dictu fructu Gen. ij. de q gustas morte no gustabit in eternu. Idcirco bn dz a bro bern. genitrix vite. **T**ertia opatio est modificatio seu modificatio. Stella em modificat orbem terrenu: tepat gelu frigidu noctis: terrenafecia fouet & modificat. Jo & maria bn dz stella. Malicia qpe hui' mundi frigida dz. Hiere. vj. Sic frigidu facit ci sterna aqua sua: sic. s. mud' frigidu fac malicia hui' generis qst copleta erat. iuxta illud Esa. xl. Copleta e malicia ei'. Propterea magnu frig' erat i mudo. qd & Zacharias pnunciauerat Sach. xiiij. In die illa n erit sed frig' & gelu. Processit aut maria q si stella calefacies & pfulges & oia fouens. Proinde Bern. sup Diffus e. dz. Ipa est mobil' stella: terras plus trans: calefaciens mag' metes qz co:pa: fouet vtutes: exco qd vicia. Hec ille. Patet igit' tertia ro qre maria pgo vocat stella.

Sed pter ea q dicta sut nos oportz vltim' pteplari qre spalit' Maria dz maris stella q e stella poli. Cantat em ecclia bic q gini salutationez dices. Ave maris stella. Et hui' opatiois est pcpua triplex ratio

Prima est ro vnitiue adiunctionis.

Secunda est tempatiue calefactionis.

Tertia est directiue conductionis.

Prima igit' ro qre pgo maria copat stelle maris e ro vnitiue vnitiue. Illa em stella est polo sine cardini vnita & vnita. Vbi e

aduertendu q duplex e polus isto mudo. Un' est nob inuisibil'. s. meridionalis. reliquus po visibilis. s. adlonar', et vterqz in mobilis est. sup qz imutabilitate intif rotus mudus in sua circulatione. Verito q p vtriusqz polu intelligit ipe dei filius & pba pris q est pncipiu oim q ad vnum. & finis oim q ad reliquu: q in meridie. i. in sue maiestatz claritate nob oino inuisibil' est. s. in aqlone nre huanitatz nob visibil' fact' est. Proptea Apoca. vi. ipe ait. Ego su alpbu er o. pncipiu & finis. Ipse qpe imobil' est sup cui' imobilitate inuunt oia in suo motu. Boeci'. Stabilis qz manes das cuncta moueri. Hui' siqde polo hec stella. s. maria fuit pntissima in incarnatione. s. per carnis idetitate. qz eade caro q fuit p'is matris facta est caro filij. It' in puerfatione p admistratione & etia p'rutum & gra' p'fectione. et tade in assuptione p glorificatione & p'p'atione. **S**ecda est ro tepatiue calefactionis. Illa em stella maris est maxie marini frigoris tepatiua. Respect' em e' sp e' suu mare p radior' directione: & p p'is p caloris imulsionem. Sic & respect' marie est sp mundi p'ni splendoris. i. filij sui illustrationem. & p p'is p caloris sp'it' coicatione. Jo sic allegatu est dz ber. Ipa est nobil' stella terras plus tras: calefacies metes mag' qz co:pa. Hec ille. Profecto deuota tepatio plenitudis gra' & p'rutu in p'gie virtutem hz tepatiua cuiuslibet inordinate concupis et pcpue affectuosa p'sideratio charitatis sue p'ute hz excitatiua & inflammatiua affectiois deuote & expulsiua cuiuslibet negligetie. **T**ertia est ro directiue conductionis. Est em stella maris nauigantiu in p'cul' v' rectiua. Per ipam nepe sciat nautae q velificat aut ad aqlone aut ad meridie: qm in aqlone situata & sp in eode aspectu ad mediu mundi manet. Sic & p maria oia p'ca et discrimia euitatur & itinera certificant. et in mari hui' seculi nauigares/in salutis portu dirigunt & pducunt. Aug. in qdam ser. Spem siqde magnaz aperuit nob r'nois aprio & ad sublimitatz tue soliu p'ces inducit pctoz. Romie em dulcissimo maria. i. stella maris dicitur. Nobis n'qz nauigantib' p hoc mare magnu & spaciou sum inter varios mutabilis mortalitatz flux' & speciosa m'cedia tua speciosi' fidere

resulget ut nos p te recuperare felicitatis
 pducatur in patriam. Hec ille. Ad hanc igit
 dulcissimam mariam stellam oculos eriga
 mus. Hec enim deuotos suos no deserit: s3
 p rectam viam dirigit: r tade in portum salu
 tis pducit: qd etiam deuote pleniis con
 templari possumus ex tali exemplo. **H**ar
 rat Vincentius in Speculo historiali li.
 vii. ca. xvi. q. quidam parochie perat psby
 ter potens et gloriosus: s3 no min9 vicij
 s3 diuitijs plenus. Hic sub cura sua habe
 bat diuitie nobile r paupculam viduam. q vno
 tpe decubentes responu mortis accepit
 in seipis. Vocatus e presbyter ad morie
 tem diuitie: qui de rapinanda lana solimo
 do sollicitus: no de oue curada: vt nictos
 diuitis vidit statz ire festinauit. Facebat
 diues purpura r serico circumdatus sup plu
 maz mollitie resupinat9. **U**bi etia inuenit
 sacerdos circustantiu multitudinem seducto
 ris adulatione diuiti solatia psoluentem.
 Coniunt et filij atq ois familia dnm la
 mentabant. Interim supuenit qda ex pre
 vidue q dixit eam in extremis a gente chri
 stiane salutem postulare sacrm. S3 presby
 ter du se rotum daret ad lactadu perozem
 nihil indit. At diaconus ppe existes ait et
 Stande nobis periculu r femine illi9 peri
 culu si nra negligentia sine sacramentis eaz
 migrare pgerit. Cui felle comoro psby
 ter ait. **O** paz sani capitis psiliu. p vili vi
 dua nobilem relinqre patronu. Ne turbe
 ris ait diacon9. **E**go si subes infirma vili
 tabo. **H**oc fauente psbytero diaconus ci
 to discessit: sumptaq salutari hostia ad vi
 due tuguriu puenit. **Q**ue rebi qdem va
 cua sed bonis operib plena sup humu du
 ram r puo stramine contrata mebra col
 lidebat nimis attenuata. **V**idit aut diaco
 nus ipsi vidue excubias assistere de celo.
Dater enim iesu maria assistebat et cum
 eboio virginali. quibz vltis diaconus stu
 pens stetit emin9. **S**ed celi regina ei ad
 miranti multu affabilis: viso dei suoq fi
 lio toto corpe in terra prostrata adorauit
 eucharistia cum suis virginib. **Q**uibz cre
 ctis data fiducia vir dei intrauit. **M**arta
 etiam sedem parante r ne timeret exhorta
 te. **S**edit g et vidua pfessione accepit: co
 munionem de die: r psalmis eius obitu pmu
 nuit. **D**einde cum gaudio ad domu diuiti

tis redijt. **A**stansq in lumie vidit nigros
 catros circuuallantes lectu diuitis qd mi
 ser ille videns r nimis infestos senties
 giebat clamans. **T**ollite catros tollite: mi
 sero subuenite. **U**nus tandē ethiops voce
 minaxvultu terribili vncum que manibus
 gestabat faucib imersit pcoris. **I**nfelix
 ania nullu in tota conuersatione sua refre
 geriu pscientie repertens pauert r trepidat
 miseruz more paulatim occupat. **D**einde
 ethiops ille furens vncu violenter de pal
 pitatib faucib extraxit. r horribile dans
 voce diues ille infelicē spm reddidit. **I**rru
 entes ceteri malicie complices in peccatri
 cem ziam flagris r vulnerib ca affictes
 imergunt in locu tenebrar r mort: eterne
Lum hoc aspiceret diaconus tremor tenu
 it eu: r cadens fact9 est in mentis excessu
Sed mox ei apparens mater regis glie ne
 timeas inqt charissime: non tibi diabolica
 malignitas nocebit: cui parata est britudo
 celestis. **H**is blandicijis recreat9 postq ad
 se redijt solatrix sue grās rependit et ex
 his reuelationib no paz pfectit. **H**ec **V**in
 cen. **P**3 ex h exemplo quod virgo scissima
 pnptra est suis adesse deuotis ra in morte
 q in vita ad dirigendu eos solanduz co
 ducendū. **A**deam9 g confidenter ad hanc
 matre misericordie: ad hac maris stellam vt inf
 pcellotas huiusce maris voragies suis ra
 diosis fulgorib illustremur dirigamur et
 pducamur in portu eterne salutis: Amen.

Sermo d3 ceptione purissima sacratis
 sime pginis matris dei **M**arie.

Neccuz erant
 abyssos ego iam pcepta eram.
 Prover. vii. c. 23 hec pba pnt
 cipaliter habeant intelligi d3 ipo dei filio q
 dr sapientia dei patris. **H**ec em sapia ab eter
 no in paterno intellectu pcepta est. **I**o vch
 rissime dicit pbapposita **P**ossunt tn hmoi
 verba etiam intelligi in persona gliose dei
 matris q ab eterno concepta est non qdes
 realiter r actualiter sed pordinatiue. **U**n
 r plibatis pbris proponit illud: ab eterno
 ordinata sum: quis aut deus ab eterno si
 mul r in eodem instanti duratis: ac vni
 co actu pordinauerit oia q ab ipo erant fa
 ct9

